

"נקודה טובה מאס ישראלי" מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

(גיליון מספר 32 שנת תש"ף גיליון "חג השבועות" - ז' סיון תש"ף, 30 למאי 2020)

לע"נ אמו"ר ר' יוסף-חיים ב"ר יעקב רוט ז"ל

ב"ה

"נקודה טובה" לחג השבועות - סודו של הלימוד

"אָבֶל אָנִי קִבַּעְתִּי אֶת מוֹשְׁבִי, בְּבֵית הַמְדָרְשׁ הַיְשָׁן" ואני לומד בו שעות רבות מידי יום, מכריז הזמר והיוצר אהרון רזאל בשירו. וממשיך ואומר:

כָּל יוֹם אָנִי נִרְגָּשׁ

כָּל פַּעַם מְחַדָּשׁ

כְּשֶׁמְקוֹמִי הַקְּבוּעַ נִגָּשׁ

פֶּה בְּבֵית הַמְדָרְשׁ...

שיר זה "מתכתב" עם שירו של חיים נחמן ביאליק - "אם יש את נפשך לדעת", העוסק באותו בית מדרש ישן ובו התורה - אוצר נשמתנו, ממנו שאב עם ישראל את רוח העם הכבירה ואת תעצומות הנפש שלו, בכל הדורות (כמילותיו של ביאליק).

כאן המקום לציין, כי אף שחיים נחמן ביאליק עזב את בית מדרשו הישן - את ישיבת וולוז'ין, הוא נשאר מחובר לתורה ולאוצרות הרוח של עם ישראל ועסק בהנחלתם לציבור. וכך הוא ערך את ספר האגדה, ייסד את פרויקט עונג שבת בתל אביב ועוד.

הפעם, נעסוק בסודו של הלימוד. אותה חוויה מעצבת ובונה אישיות, המחברת בין התלמיד לרבו ובין האדם לבוראו (בלימוד התורה). חוויה שהיא חלק מסוד קיומו של עם ישראל - עם הסֶפֶר. העם היחיד בעולם, שבו קיימת מצווה על כל אחד ואחד, ללמוד תורה. לימוד ללא קץ וללא גבול....

ויפים הדברים בכל יום ויום ובפרט בחג השבועות - החג בו זוכים אנו שוב ושוב מדי שנה למעמד רוחני "חוזר" של מתן תורה, מעין המאורע המקורי.

הבה נתבונן בסודות ובדרכי הלמידה של בֵּית הַמְדָרְשׁ הַיְשָׁן וננסה ללמוד מהם לימינו.

הרמב"ם בפתח דבריו לפירוש המשניות, מתאר לנו את סדר הלימוד והנחלת התורה בימי קדם. בכל פעם שמשה רבנו - שליח ה' להעברת התורה קיבל מצווה חדשה על כל פרטיה, הוא העביר ומסר את הדברים לעם בתהליך למידה מובנה, מעניין ומרתק.

תהליך בו משה רבנו לימד את אהרון ואת בניו ואת זקני ישראל ובהמשך, את העם כולו. כל אחד שמע את הדברים כמה פעמים (פעם אחת, זה לא מספיק...), מפי כמה מלמדים שונים (בסגנונות שונים), תוך שהלומדים הופכים בעצמם בשלב הבא להיות המורים. השלבים הבאים של הלימוד, כללו לימוד בצוותא, עיון והבנה, שינון ושימור (על פי הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשנה, עירובין נ"ד ע"ב).

"נקודה טובה מאס ישראלי" מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

מאידך, גם ה"מלמד", נדרש גם להיות קשוב לתלמידו - לשאלותיו, לרעיונותיו ולהערותיו. כדברי רבי חנינא: "הרבה למדתי מרבתי...ומתלמידי, יותר מכולן" (תענית ז, ע"א). בבחינת **תלמיד המחכים את רבו ו"מחדד" את שכלו** בשאלותיו (אבות פרק ו, משנה י).

איך יוצרים תהליך של "למידה עמוקה" ואיכותית?! תהליך שיביא לחיבור אמיתי בין האדם למידע ולידע, לתובנות ולמסקנות, באופן מצמיח ומשנה חיים! ישנם כמה תנאים הכרחיים לכך.

1. **מוטיבציה** - התלמיד באמת צריך לרצות ללמוד. כי **המוח** ישתף פעולה ויקדיש משאבים ללימוד, רק אם הוא (המוח...) "יבין" שהלימוד הינו באמת **משמעותי** לאדם (ד"ר יוסי חלמיש). ובלשון חז"ל - לימוד **בשמחה** (אבות ו).

2. **מעורבות** - למידה איכותית דורשת איכפתיות ומעורבות שכלית ורגשית של הלומד, תוך אינטראקציה משמעותית של המורה, התלמיד וחומר הלימוד. ובלשון חז"ל - **עמל התורה**.

3. הלמידה צריכה להיות **רלבנטית ללומד** ועליו לחבר אותה אל עולמו. בבחינת **"לומד על מנת לעשות"** (אבות ו).

4. **מורכבות** - הלומד צריך להיות מסוגל להכיל מורכבות וגם אי-וודאות. כל נושא חדש טומן בחובו חוסר ידיעה וחוסר וודאות, הגורם ללומד לא מעט חוסר נוחות. עם הזמן פערי הידע יקטנו והלומד ירגיש יותר נוח אבל לא פעם ישארו "פינות" לא פתורות והלומד צריך לדעת להתמודד עם זה. וגם השיר בו פתחנו, עוסק **בְּעֵלִיּוֹת וְהִירִידוֹת** שעוברות על הלומד, **כָּל יוֹם פֶּה בְּבֵית הַמְדָּרֵשׁ**.

5. **ארון הספרים היהודי** - הגישה לאוצרות התורה והקודש, צריכה להיות מתוך כבוד וענווה (ובלשון חז"ל - **"באימה ביראה ובענווה"** [אבות ו]). הן לתורה שבכתב והן לתורה שבעל פה. וכמובן גם הערכה לדורות הקודמים - תנאים ואמוראים, ראשונים ואחרונים, שבמשך אלפי שנים עיינו וליבנו את הסוגיות וסללו לנו את שבילי הדעת וההבנה. על בסיס זה, נוכל לצאת לדרך למסע הלימוד האישי שלנו.

ומהי התוצאה של הלמידה?

התוצאה היא **"קנין תורה"**. מצב בו התורה **"שייכת" לאדם, מחוברת אליו והופכת להיות חלק ממנו** (אבות ו) ומשפיעה על אופן התנהגותו, על שאיפותיו ועל שליחותו ומטרתו בחיים.

נביא כמה דוגמאות לחיבור ה"דעת", שבין האדם לבין תלמודו.

1. במשנה אנו מוצאים את הביטוי: **"הוא היה אומר"** (ולא "הוא אמר"). ללמדך, שהתנא לא רק "אמר" הנחיות והכוונות רוחניות ומוסריות, אלא גם חי ונהג לפיהן, בבחינת הוא **"היה" מה שהוא אמר...**

2. **רבי ישראל מאיר הכהן מראדין - בעל ה"חפץ חיים"** עסק רבות בנושא הלכות לשון הרע, כשליחות חיים. את אחת ההסכמות לספרו הוא קיבל רק לאחר שאותו ראש ישיבה נותן ההסכמה השתכנע שהחפץ חיים אכן נוהג כך בעצמו ולא רק "מטיף" לאחרים.

3. **הרב ישראל רוזן** הקים את מכון "צומת", העוסק בבניית חיים מודרניים במדינת ישראל, על פי התורה. תוך עבודה בצומת המיפגש שבין דרישות ההלכה וחי המעשה, הן מן ההיבט

"נקודה טובה מאסצ' ישראל" מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

של הפסיקה התורנית והן מן ההיבט המעשי - פיתוח מנגנונים טכנולוגיים מתאימים. ובשני התחומים האלה - ההלכתי והטכנולוגי, פעל, חידש ונתן פתרונות מעשיים, בזכות הידע התורני והטכנולוגי שלו. זו היתה שליחות חייו. כך הרגיש וכך פעל.

4. באירופה של פעם, ספרים עלו הון רב והיו ישיבות שאפילו לא היה בהן ש"ס אחד שלם. באחת הישיבות, חסרה מסכת חולין. אחד התלמידים נשלח לישיבה אחרת, למד במשך שנה את המסכת הארוכה והקשה הזאת בעל פה וחזר לישיבתו. בכל פעם שמישהו רצה לעיין במסכת החסרה היה פונה לבחורנו והנ"ל היה עונה לו בעל פה. ההזדהות של בחור הישיבה עם המסכת היתה כה גדולה, עד שזכה בפי חבריו לכינוי.... "חולין".

נחתום בסיפור נוסף. "מתי נפטר רש"י"? שאל בוחן את אחד התלמידים בבחינת בגרות (רש"י - גדול פרשני התורה והגמרא, נפטר לפני כ-900 שנה).

בשבילנו רש"י לא מת. הוא חי וקיים ורלבנטי יותר מתמיד, בזכות תורתו, נענה ואמר ראש הישיבה לבוחן. אם רש"י יכנס ברגע זה לבית המדרש, כולם יעוטו עליו עם שאלות. תסביר לי כאן, מה אמרת שם, איך אתה עונה לשאלתו של תוספות עליך, מה דעתך בנושא זה... ועוד ועוד.

חג השבועות הוא הזמנה לכולנו להתחבר בשמחה לתורה ולאוצרות הרוח של עם ישראל, מתוך למידה משמעותית ועמוקה. למידה המביאה ומחברת את הדברים אל ליבותנו.

מרכת שפת life וחימה, אשה רוט

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה (במייל ו/או בווטסאפ), ניתן לפנות למייל: rothmoshe@gmail.com

ארכיון "נקודה טובה": http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ"ל. **אהבת? הפץ בין חבריך.**